

Jadwiga Mosdorf

Uwagi o łacińskich źródłach twórczości Andrzeja Trzecieckiego

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce
literatury polskiej 52/4, 523-533

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

JADWIGA MOSDORF

UWAGI O ŁACIŃSKICH ŹRÓDŁACH TWÓRCZOŚCI
ANDRZEJA TRZECIESKIEGO

Twórczość Andrzeja Trzecieskiego, poety i działacza reformacyjnego z XVI w., została zgromadzona w okazałym tomie, opracowanym przez Jerzego Krókowskię¹. Edytor podał źródła, z których Trzecieski korzystał, wykazując w similiach autorów starożytnych i nowołacińskich, których wpływ na poetę dał się stwierdzić. Trzecieski, nieodrodny syn epoki, dla której antyk był niedoścignionym wzorem, naśladował często i chętnie autorów klasycznych, czerpał od nich myśli, motywy, zwroty, wyrażenia, przejmował klauzule czy nawet całe wiersze. Podobne zjawisko, jak wiadomo, można zaobserwować u wszystkich pisarzy polsko-łacińskich, oczywiście w różnym stopniu. Jak wynika z dołączonego do wspomnianej edycji indeksu, zawierającego wykaz wierszy przejętych od autorów antycznych, z poetów okresu cycerońskiego oddziałali na Trzecieskiego Catullus i Lucretius, z klasyków augustowskich — Horatius, Vergilius, Ovidius, mniej Tibullus i Propertius, z poetów poaugustowskich — Persius, Lucanus, Martialis, Iuuenalis, Statius i inni.

Nie jest celem tej pracy wyrażanie opinii o zebranych similiach ani wyprowadzanie ogólnych wniosków co do sposobu wykorzystywania wzorów literackich przez Trzecieskiego. Dorzucą ona jedynie kilka uzupełnień, i to w bardzo skromnym zakresie. Dotyczą one tych autorów, do których twórczości zbierałam materiały, niezależnie od prac prowadzonych przez Krókowskię. Mianowicie, badając wpływ Owidiusa na autorów XVI w., zajmowałam się okolicznościowo także i zagadnieniem, w jakim stopniu oddziałał on na Trzecieskiego. Materiały moje na ogół pokrywają się z wynikami badań wydawcy omawianego tomu, prócz niewielu, które poniżej przytaczam. Podaję je z tego względu, że nawiązują do zagadnień poruszanych w czasie sesji zorganizowanej przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Filologicznego w Warszawie w r. 1957, z okazji dwutysiąclecia narodzin Publiusa Owidiusa Nasona². Autorzy wygłoszonych na tej

¹ A. Trzecieski, *Carmina — Wiersze łacińskie*. Opracował, przełożył i wstępem poprzedził J. Krókowski. Wrocław 1958. W: *Dziela wszystkie*. T. 1. Biblioteka Pisarzy Polskich. Seria B, nr 8.

² Materiały tej sesji opublikowano w poświęconym Owidiusowi numerze jubileuszowym *Meandra*, 1957, nr 10/11/12.

sesji referatów podkreślali m. in., że — wbrew ogólnie utartej opinii — Owidiuszowe *Tristia* i *Epistulae ex Ponto* wywarły znaczny wpływ na poezję polsko-łacińską w. XVI, nie mniejszy niż inne utwory sulmoneńskiego wieszczą. Egzemplifikacja tego stwierdzenia daje się przeprowadzić również na materiale twórczości literackiej Trzecieckiego.

Tak np. dłuższy fragment z *Epistulae ex Ponto* odnajdujemy w zmiennej postaci w wierszu *In Copriam*. Trzeciecki na sposób Owidiuszowski przeciwstawia czarność smoły białości mleka, a ciemną barwę hebanu („*terebinthus*“) — jasnemu połyskowi kości słoniowej. Porównania te nie są oryginalne, pochodzą bezspornie z elegii Owidiusa do Fabiusa Maximusa (*Ex Ponto* III, 3). Dowodzą tego, prócz podobieństwa myśli, świadectwa natury formalnej, tj. powtórzenia tych samych wyrazów i zwrotów.

Trzeciecki (*Epigr.* I, VI, 3—12):

*Quin etiam in nigrum vis vertere candida? Numquid
Usque adeo Stygius te iuvat iste color?
Sed neque lac nigra pice permutabitur umquam,
Nec quod candet ebur post terebinthus erit.
Nos quoque despera similes aliquando futuros
Pallenti toto pectore et ore tibi,
Quos niveo tinxit clemens natura colore,
Pectora quin etiam candida ferre dedit.
Niliacos sacri vates imitantur olores,
Et quia corde albent et quia dulce canunt.*

Ovidius (*Ex Ponto* III, III, 95—100; *Trist.* V, XII (XIII), 29—30:

*Si dubitem, faveas quin his, o Maxime, dictis,
Memnonio cycnos esse colore putem.
Sed neque mutatur nigra pice lacteus umor,
Nec quod erat candens, fit terebinthus, ebur.
Conveniens animo genus est tibi, nobile namque
Pectus et Herculeae simplicitatis habes.
Me quoque despera, fuerim cum parvus et ante
Illi, qui fueram, posse videre parem.*

Zależność Trzecieckiego od Owidiusa nie ulega żadnej wątpliwości, jeśli weźmie się pod uwagę, że te same zwroty powtarzają się dosłownie w tych samych miejscach łacińskiego tekstu. Nawet tam, gdzie Trzeciecki wprowadził zmiany w sformułowaniach, są one nieznaczne, np. „*lacteus umor*“ zastąpił przez „*lac*“, „*mutatur*“ przez „*permutabitur*“, „*erat candens*“ przez „*candet*“. Nie pochodzi za to od Owidiusa użyte przez Trzecieckiego przeciwstawienie własnego „białego“ serca „czarnemu“ sercu Kopriasza.

Wpływ wygnańczych elegii Owidiusa daje się również zaobserwować na podanych poniżej przykładach.

Ovidius (*Trist.* IV, X, 81—82):

*Felices ambo tempestiveque sepulti
Ante diem poenae quod periere meae!*

Trzecieski (*Epigr.* II, XXIII, 13—14):

*Felices ambo, cum nulla incommoda vitae
Sensissent, superas quod petiere domos.*

Ovidius (*Ex Ponto* III, I, 73; *Trist.* V, XIV, 28):

*Exigit hoc socialis amor [...]
Id demum est pietas, id socialis amor*

Trzecieski (*Carm. in A. Lipomanum* [a], 42):

Suadet uti pietas et socialis amor,

Trzecieski przejmuje od Owidiusa głównie klauzule lub początki wierszy, rzadziej całe wersy, z minimalnymi zmianami lub nawet bez zmian.

Ovidius (*Trist.* I, IX, 38):

Debeat ut lacrimis nullus adesse modus.

Trzecieski (*Silv.* I, XI, 2):

Ut lacrimis nullus debeat esse modus.

A oto klauzula wiersza identyczna u obu poetów (*Trist.* III, VII, 50 oraz *Epigr.* I, XXXIV, 10):

fama superstes erit.

Podobne wypadki można stwierdzić nie tylko w odniesieniu do *Tristiów* i *Epistulae ex Ponto*, lecz także do *Heroid*, *Metamorfoz* i innych utworów łacińskiego poety.

Ovidius (*Her.* VII, 194; por. też *F.* III, 547):

*Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.
[...] tumulique in marmore carmen.*

Trzecieski (*Epigr.* II, XII, 16; I, XXV, 20):

*Hoc sculptum in tumuli marmore carmen habet.
Atque hoc in tumuli marmore carmen habe:*

Ovidius (*Her.* VIII, 75—76):

*omnia luctus,
Omnia solliciti plena timoris erant;*

Trzecieski (*Silv.* I, XI, 3—4):

*omnia luctus,
Omnia solliciti plena doloris habes.*

Ovidius (*Her.* V, 31):

Xanthe, retro propera versaeque recurrite lymphae

Trzecieski (*Silv.* III, XIII, 7):

Visla retro propera versaeque recurrite lymphae!

Ovidius (*Her.* XVIII, 17; *F.* II, 593):

*o mea sola voluptas
quae mea magna voluptas,*

Trzecieski (*Epigr.* I, XXV, 19):

mea magna voluptas,

Ovidius (*Am.* I, XV, 10):

Dum rapidas Simois in mare volvet aquas;

Trzecieski (*Carm. min.* II [a], 18):

In mare dum rapidas Istula volvet aquas

Ovidius (*Met.* V, 255):

Constitit, et doctas sic est adfata sorores:

Trzecieski (*Epigr.* I, XX, 5):

Dicitur et doctas sic esse affata sorores:

Ovidius (*F.* IV, 453):

montes ululatibus implent

Trzecieski (*Carm. min.* XXII, 7):

caelos ululatibus implent

Ovidius (*Her.* XV, 376):

nomen ab aeterna posteritate feres:

Trzecieski (*Carm. in A. Lipomanum* [f], 2):

Et decus aeterna posteritate feres?

Ovidius (*Ars am.* III, 667; *F.* IV, 573 oraz V, 147):

Quo feror insanus?

Quo feror?

Trzecieski (*Silv.* III, XIII, 19):

Quo feror amens?

A oto znów kilka przykładów identyczności.

Ovidius: 1) *Her.* XVI (XVII), 198; 2) *Am.* III, 8, 3; 3) *Ars am.* II, 78;
Trzecieski: 1) *Epigr.* II, LXXVIII, 2; 2) *Silv.* I, VIII, 37; 3) *Carm. in A. Lipomanum* [a], 30.

- 1) *maxima cura fuit.*
- 2) *pretiosius auro*
- 3) *reliquit opus.*

Z przytoczonych przykładów wynika, że Trzecieski często powtarza, nawet dość wiernie, wiersze z *Heroid.* Dokładniejszego omówienia wymaga list Oenony do Parysa (*Her.* V), który, jak się zdaje, posłużył Trzecieskiemu w swym ogólnym zarysie do zredagowania wiersza *Ad Ioannem Demetrium Solicovium, scholasticum Lanciensiensem et Henrici Galliarum et Poloniae Regis secretarium* (*Silv.* III, XIII).

Oenone, nimfa leśna, przeżyła szczęśliwe chwile z Parysem-pasterzem w górach Idy. Sielance położył kres wyjazd Parysa i jego powrót ze zwycięską piękną rywalką, Heleną Menelaosa. A przecież Parys złożył przysięgę wierności i wieczystej miłości dla Oenony, wycinając na korze topolowego drzewa napis (*Her.* V, 29—30):

*Cum Paris Oenone poterit spirare relicta
Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.*

Podobnie Solikowski zapewniał Trzecieskiego o swej wiecznej przyjaźni, a tymczasem za jego wierną miłość odpłacił zapomnieniem i nie odpisuje nawet na listy (*Silv.* III, XIII, 1—6; 26—31).

W elegii Ovidiusa porzucona przez Parysa Oenona rozpaczła, zaklinając rzekę Xanthus, by — stosownie do napisu wyrytego na korze — odmieniła kierunek swego biegu (*Her.* V, 31—32):

*Xanthe, retro propera versa eque recurrite lymphae!
Sustinet Oenonen deseruisse Paris.*

Trzecieski zaś, widząc niestałość uczuć Solikowskiego, tymi samymi słowami zaklina Wisłę, by popłynęła w kierunku swych źródeł (*Silv.* III, XIII, 7; 9—11):

*Visla retro propera versa eque recurrite lymphae!
Pectore abivit amor Solicovi deque poeta
Tricesio in tenues dilapsa evanuit auras
Cura.*

Nie brak w wierszu Trzecieskiego wzmianki o rywalce. Odpowiednikiem pięknej Heleny jest Galia, „*ditissima rerum orbe sub occiduo tellus*“,

zdobna w powaby i wdzięki, która ovladnęła sercem Solikowskiego i wstrzymuje jego powrót do kraju. Poeta jednak w końcu wiersza wyraża nadzieję, że złe losy ustąpią, a przyjaciel wróci do kraju i będzie mu wierny jak dawniej. Tak to schemat Ovidiuszowskiej *Heroidy*, która zawiera skargi porzuconej nimfy, posłużył Trzecieskiemu do wyrażenia tęsknoty za bawiącym na obczyźnie przyjacielem.

Zamykając uwagi o wpływie Owidiusa na Trzecieskiego muszę się zastrzec, że materiały, którymi dysponuję, nie są kompletne.

Jak już wspomniano, Trzecieski czerpał wzory nie tylko z twórczości pisarzy antycznych, lecz i nowołacińskich. Wpływy autorów klasycznych i szesnastowiecznych często występują łącznie, a nawet czasem zespalają się tak ściśle, że trudno orzec, który wzór był poecie bliższy i bardziej bezpośredni. Zdarza się, że początek wiersza jest wzorowany na poecie klasycznym, w dalszym toku utworu można rozpoznać wpływy humanistyczne, po czym znów obserwuje się nawrót do poety starożytnego. Tak np. w wierszu do Firleja, zamieszczonym na czele I księgi epigramów, występują nie tylko wpływy antyczne, lecz i renesansowe. Jak stwierdził Krókowski, rozpoczyna Trzecieski naśladownictwem Horacego *Ody* IV, 10 („*Donarem pateras...*“). Horacjański motyw ofiarowania pieśni zamiast bogactw jakiemuś dostojnemu protektorowi był niezwykle popularny w poezji Odrodzenia, zarówno łacińskiej, jak i polskiej — ze względu na możliwość zużytkowania go w celach panegirycznych. Jak wynika z badań Stanisława Skiminy i Krókovskiego³, chętnie posługiwali się tym motywem Dantyszek, Przyłuski, Kochanowski. Dodać tu można, że poeta czarnoleski wyzyskał go nie tylko w *Foricoenium* 91, lecz także w swej elegii łacińskiej (III, VII, 57—64):

*Dignus eras gemmis extremo Oriente petitis
Cuique aurum pleno mitteret amne Tagus,
Dignus Parrhasii tabulis et Mentoris aere,
Quas prisca obstupuit Graecia delicias.
Sed bene consuluit rebus fortuna pusillis,
Ut quae ego non habeam, tu iis quoque non egeas,
Ergo quibus gaudes, quae me quoque mittere fas est,
Carmina pro magnis accipe muneribus [etc.]*

Jeszcze przed Kochanowskim Andrzej Krzycki naśladował ten sam motyw horacjański w wierszu stanowiącym dedykację do epitalamium Zygmunta I i Barbary Zapolskiej:

SIGISMUNDO REGI

*Accipe carmen inops placido rex inclite vultu
Quod cecinit taedis nostra Camena tuis.*

³ Zob. Trzecieski, *op. cit.*, s. 56, przypis.

*Si mea turgeret fulgentibus arca Philippis,
Offerrem larga munera digna manu,
Offerrem pateras aurumque micante pyropo
Et quidquid Libycus gemmifer amnis habet.
Sed mihi divitias Saturnia Iuno negavit, [etc.]⁴*

Spośród polskich poetów posłużył się jeszcze tym motywem Andrzej Zbylitowski w wierszu do Młodziejowskiego, a z pewnością i inni autorzy.

Powracając do wspomnianego wyżej wiersza Trzecieskiego (*Epigr.* I, I), można przypuszczać, że chociaż początek i koniec epigramu nawiązują wyraźnie do Horacego, to w partii środkowej zaznaczył się także wpływ Krzyckiego. Mianowicie pewne podobieństwo myśli da się zaobserwować u obu poetów w charakterystyce własnych fraszek⁵. Ogólnikowe podobieństwo leży w tym, że i Krzycki, i Trzecieski nazywają swe utwory fraszkami i błahostkami („*nugae*“, „*ineptiae*“), traktując je jako niepoważne igraszki i prosząc czytelnika o pobłażanie dla nich. Ponadto oba utwory są pisane metrum falecejskim (*Phalaeceus hendecasyllabus*) i stanowią wierszowane dedykacje, poprzedzające cały zbiór. U obu poetów występuje także wzmianka o „*rigidi Catones*“ — surowych sędziach spośród przedstawicieli opinii publicznej. Oto fragment wiersza Krzyckiego (5: 19—21):

*Lusus hos et ineptias fatemur,
Nugis ergo meis faveto lector
Nugis sed quibus aequus esto tantum,
Insunt quae rigidi legant Catones.*

Trzecieski (*Epigr.* I, I, 9—11; 14):

*Sed magnis etiam placere nugae
Sic quandoque solent ineptiaeque,
Si post seria dentur ad legendum,
Discedant rigidi procul Catones,*

Krókowski wykrył i podał w przypisach do swego wydania kilka założeń od Krzyckiego, jest więc bardzo możliwe, że i w przytoczonym wypadku sprawa ma się podobnie. W kręgu wpływów Krzyckiego znaleźli się także, jak wiadomo, i inni poeci w. XVI, piszący zarówno w języku łacińskim, jak i polskim. Badania Romana Pollaka⁶ wykazały, że Krzycki oddziałał na Jana Smolika, a już Ludwik Cwikliński⁷ dowiódł,

⁴ *Andreae Cricii Carmina*. Ed. C. Morawski. Cracoviae 1888, s. 20.

⁵ *Tamże*, s. 3 (*Andreas Cricius lectori*).

⁶ R. Pollak, *Na marginesie utworów Jana Smolika*. W: *Prace historyczno-literackie*. Księga zbiorowa ku czci Ignacego Chrzanowskiego. Kraków 1936, s. 129—130.

⁷ *Clementis Ianicii, poetae laureati, Carmina*. Ed. L. Cwikliński. Cracoviae 1930, s. LVI.

że Janicki wzorował się niejednokrotnie na utworach swego protektora. Z kolei i Janickiego naśladowała różni poeci w. XVI: Kochanowski, Royzjusz, Jerzy Sabinus, Adam Schroeter, a do tego grona wypadnie niewątpliwie zaliczyć także i Trzecieckiego. Zwrócił już na to uwagę Krókowski, wykazując wpływ Janickiego na niektóre epigramy Trzecieckiego (*Epigr.* II, LI, 5—6 oraz II, LXIV), stwierdził przy tym filiacje wobec utworów innych humanistów⁸, odnotował nadto kilka pomniejszych dowodów oddziaływania Janickiego. W uzupełnieniu uwag wydawcy dodam, że Trzeciecki znał dobrze epigramy żnińskiego poety, nawet te, których nie naśladował w całości, a dowodem tego czytania jest fakt, że przejmował nieraz od niego gotowe sformułowania.

Janicki (*Epigr.* LXIX, 2):

cum solas vulgus adorat opes

Trzeciecki (*Ad Groicium* 10):

Quod solas stulte vulgus adorat opes

Janicki (*Carm. Coll.* VII, 3—5):

*Tam ruere cuncti iuncto si foedere reges...
In praeceps ruere Solimanni gloria et esset
Aut nihil, aut servus quod fuit ante Getes*

Trzeciecki (*Silv.* III, XII, 7—10):

*at omnes
Certatim sumptis ruere feliciter armis
In Turcas essetque brevi saevissimus hostis
Servus, ut ante fuit, Christo duce et auspice Christo.*

Na ogół można stwierdzić, że Janicki wywarł większy wpływ na swych współczesnych jako epigramatyk niż jako elegik, częściej bowiem spotykamy się z naśladownictwem jego epigramów, a i to czasem fragmenty z elegii po przeróbce przybierają postać epigramatyczną, jak np. u śląskiego poety Schroetera. W twórczości Trzecieckiego spotkałam się z częściowym naśladownictwem elegii Janickiego (*Trist.* X). Sądzę, że nie Tibullus (*El.* I, 3), lecz Janicki stanowił bliższy, bardziej bezpośredni wzór dla Trzecieckiego w elegii do Maciejowskiego *Ad Bernardum Mateiovium aulae Regni Poloniae vexilliferum in Italiam iter adornantem* (*Silv.* III, XI). Już tytuł nasuwa pewne podobieństwo zwrotów z nagłówkiem elegii Janickiego: *Ad Raphaelem Vargavium iter in patriam adornantem*. Podobny charakter ma też początek obu utworów, zaczynających się od zapowiedzi wyjazdu adresata elegii i stwierdzenia, że autorowi

⁸ Zob. Trzeciecki, *op. cit.*, s. 166, przypis.

przypadnie w udziale tęsknota za nieobecny i zanoszenie modłów do niebios o szybki powrót odjeżdżającego. Wprawdzie podobny schemat może się zdarzyć i w innych elegiach tego typu, należących do gatunku literackiego zwanego w starożytności *propempticon* (utwór na drogę), lecz porównanie obu tekstów świadczy, że Trzeciecki miał w pamięci początek elegii Janickiego.

Janicki (*Trist.* X, 1—6):

*Ibis iter longum, mihi taedia longa relinques.
Ut patriae videas dulcia rura tuae,
Vargavi, qui non, ut sum tibi coeptus amari,
Desinis officiis me cumulare tuis.
Ibis, ego interea superos in vota vocabo,
Ut cito te revehant restituantque mihi.*

Trzeciecki (*Silv.* III, XI, 2—9):

*Ibis Italiam, Mateiowi, urbemque revises,
Perdomiti quondam quae caput orbis erat.
At nobis, qui te colimus, praegrande relinques
Hic desiderium, vir generose, tui.
Quod nostri officii est, onerabimus aethera votis,
Hoc tibi propositum quo bene cedat iter,
Utque iterum redeas magna cum laude tuisque,
Quae te absente ferent, taedia longa leves.*

Wyrażenie „*taedia longa*“ znamy już z twórczości Janickiego, który zastosował je nawet dwukrotnie w swej elegii (w. 1 i 26). Dalszy jej ciąg nie znalazł echa w utworze Trzecieckiego. Z innej elegii Janickiego (*Trist.* IX), gdzie poeta oplakuje zgon Hieronima Łaskiego, przejął Trzeciecki z małymi zmianami dwuwiersz powtarzający się jako refren i w tym samym charakterze zastosował go w *Epicedion serenissimi principis Domini Sigismundi Augusti*.

Janicki (*Trist.* IX, 105—106 i częściiej):

*Europae populi, quos urget Turca, dolete!
Indigna Lasci morte dolete mei!*

Trzeciecki (*Epic. Sig. Aug.* [b], 27—28; 45—46; 61—62):

*Sarmatiae populi, quos rex mitissimus ille
Deseruit, regis morte dolete mei!*

Ponadto spotykamy u Trzecieckiego wyrażenia z różnych elegii Janickiego.

Janicki (*Trist.* IX, 107):

Ferdinande, dole! vero es privatus Achate

Trzeciecki (*Ioan. a Lasco Epic.* 157—158):

*Lismanine pater, fido privatus Achate
Tabescis luctu [...]*

Janicki (*Trist.* VI, 1):

Lazare, conturbor, quotiens considero quantum

Trzeciecki (*Silv.* I, IV, 1):

Lasce, tuam quoties celsam considero mentem

Janicki (*Trist.* IX, 9/10):

*lege creatus
Mortali [...]*

Trzeciecki (*Silv.* II, X, 23):

mortali lege creatus

Janicki (*Var. El.* IV, 87) i Trzeciecki (*Ioan. a Lasco Epic.* 164):

Turba ministrorum

Trzeciecki był wydawcą *Vitae archiepiscoporum Gnesnensium* Janickiego (Kraków 1574). Musiał także znać gruntownie *Vitae regum Polonorum*, które w XVI w. cieszyły się niezwykłą popularnością. Istotnie, epigram Trzecieckiego na herb „Nowina“ wykazuje wyraźny wpływ dzieła Janickiego.

Janicki (*Vit. reg.* XXII, 2) i Trzeciecki (*Epigr.* II, VIII, 6):

Boleslaus erat

Janicki (*Vit. reg.* XXII, 1—3, 7—8):

*Hic quinquaginta pugnavit proelia signis,
Collatis, casu non variante fidem.
Pugnavit quoties, toties et vicit; [...]*

*Maerore interit, quod prorsus inermis ab hoste
Foedifrago victus fraude doloque semel.*

Trzeciecki (*Epigr.* II, VIII, 9—13):

*Quadraginta novem collatis proelia signis.
Hic pugnans, felix victor ubique fuit.
Accidit hostili clades haec unica fraude
Invictum maeror maximus inde ducem
Vicit et eripuit terris [...]*

Podobnie jak od poetów antycznych, przejmuje Trzeciecki od Janickiego początki wierszy łacińskich bądź klauzule.

Janicki: 1) *Vit. reg.* XLIII, 6; 2) *Vit. arch.* I, 4; 3) *Epith.* I, 2; 4) *Epith.* I, 96; 5) *Vit. reg.* XXIX, 8; Trzeciecki: 1) *Ioan. a Lasco Epic.* 42; 2) *Carm. in A. Lipomanum* [f], 422; 3) *Epigr.* I, XXXVIII, 4; 4) *Ioan. a Lasco Epic.* 40; 5) *Carm. in A. Lipomanum* [f], 396 oraz *Silv.* I, IX, 2.

- 1) *milia multa neci*
- 2) *dotibus ingenii*
- 3) *circulus orbis habet*
- 4) *nomine nomen habet*
- 5) *nobile nomen habet*

Janicki (*Trist.* VIII, 3):

Scilicet id debes patriae

Trzeciecki (*Ioan. a Lasco Epic.* 159; *Silv.* II, IX, 17):

Scilicet id debes pietati

Scilicet debes patriae id petenti

Powyższe uwagi, uzupełniające przypisy wydawcy pism Trzecieckiego, nie wykazują nowych autorów, lecz jedynie rozszerzają w skromnym zakresie źródła, które Krókowski uwzględnił w swym opracowaniu.